

SBB Barometer

VAN DE STAGE- EN LEERBANENMARKT NOVEMBER 2016

In dit nummer

- Beschikbare leerbanen in de lift
- Cijfers over de bbl
- Aan de slag met Stagemarkt.nl

BESCHIKBARE LEERBANEN IN DE LIFT

12.584 extra leerbanen, dat was de tussenstand van het project BBL Alert. Minister Bussemaker van OCW maakte het cijfer eind september bij SBB in Zoetermeer bekend. Waarom is het project nodig, welke partijen werken samen en wat staat er nog te doen?

Het opleiden van aankomende vakmensen in het mbo met leerbanen (bbl) is een succesvol concept. Bepaalde studenten leren beter in de praktijk dan op school. Ze zijn direct productief en kunnen naar de specifieke wensen van het bedrijf worden gevormd. Maar liefst 82% blijft na zijn of haar opleiding bij het leerbedrijf in dienst. Toch ontstond een probleem.

Strakke lijn naar beneden

“Het aantal bbl-studenten schommelt al decennia tussen 170.000 en 130.000”, zegt Gertjan van Herwijnen, projectleider BBL Alert bij SBB. “De afgelopen jaren zagen we echter een strakke lijn naar beneden, van 167.000 in schooljaar 2009/2010 naar 96.000 in 2015/2016. Zo laag was het nog nooit geweest. Daardoor kwam de instroom van nieuwe medewerkers in gevaar, vooral in de ‘Techniek en gebouwde omgeving’, ‘Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem’ en ‘Zakelijke dienstverlening en veiligheid’.”

Een belangrijke oorzaak is de economische crisis. “In discussies met onderwijs

Je krijgt er veel voor terug

Fauve Beekmans is praktijkop-leider bij Van Rijbroek schoenen, mode & sport in Boekel. “Er is zo veel werk bij Van Rijbroek, dat we de mogelijkheid zagen om naast stagiairs ook studenten met een leerbaan te gaan begeleiden. In het begin moet je best hard werken om te zorgen dat ze hun eigen plekje vinden. Er is begeleiding nodig, maar hier krijg je later echt veel voor terug.”

“Studenten willen hun kennis graag toepassen in de praktijk. We creëren eigen taken voor de studenten en hier zijn ze dan ook verantwoordelijk voor.”

“Ik geniet ervan om te zien hoe een student zich na een aantal maanden ontplooit tot enthousiaste werknemer.”

“We blijven bedrijven motiveren om nieuwe leerbanen aan te bieden”

en bedrijfsleven hoorden we ook andere belemmeringen”, vervolgt Van Herwijnen. “Neem de strengere eisen voor taal en rekenen en de introductie van keuzedelen. Als je een bbl-student maar één dag in de week op school hebt, wordt het moeilijk om voldoende aandacht aan die vakken te geven. Of denk aan de trend, dat kinderen en hun ouders het kiezen voor een bepaald beroep en gaan werken liever uitstellen. Al met al werd duidelijk dat de bbl in zwaar weer was gekomen.”

Kwik-Fit

De meeste factoren vragen om een lange adem. “We zijn in gesprek over een structurele aanpak. Daar hebben we beroeps- onderwijs en bedrijfsleven hard bij nodig. Hoe willen we dat de vernieuwde bbl eruitziet? Welke hordes moeten we nemen? Dat soort vragen moeten we beantwoorden. We werken ook mee aan het bbl-advies van de SER, door onze kennis ter beschikking te stellen. Verder vormden we een bestuurswerkgroep die over oplossingen nadenkt en natuurlijk blijven we met de politiek praten.”

Er zijn ook maatregelen waarmee de adviseurs praktijkleren van SBB direct aan de slag gaan. Van Herwijnen: “In hun dagelijkse gesprekken met erkende leerbedrijven brengen ze de bbl ter sprake. Dat deden ze altijd al, maar nu geven ze het onderwerp extra aandacht. Zeker bij bedrijven met een bbl-traditie pakte dat de afgelopen maanden goed uit.”

“Kwik-Fit maakte bijvoorbeeld een prachtig statement door 75 leerbanen beschikbaar te stellen. Inmiddels zijn er al 65 bbl'ers in dienst genomen. Onze adviseurs hebben meegeholpen door die vacatures zichtbaar te maken op het vernieuwde Stagemarkt.nl, de website waar dagelijks meer dan 10.000 studenten en scholen zoeken naar een stageplaats of leerbaan. Ook vroegen ze scholen in hun netwerk of ze studenten hadden die een leerbaan zochten.”

Onder de aandacht brengen

De extra aandacht voor leerbanen begint zijn vruchten af te werpen. Sinds 1 juni 2016 zijn al duizenden leerbanen toegevoegd op Stagemarkt.nl. SBB houdt het aantal toegevoegde leerbanen bij met een teller op de website, zoals is te zien in het nieuwsbericht ‘SBB werft meer dan 12.000 leerbanen voor mbo'ers’.

Tijdens een bijeenkomst in Zoetermeer onthulde minister Bussemaker het resultaat van de extra inspanningen: op 29 september stond de teller op 12.584 extra geworven leerbanen. Het totale aantal beschikbare leerbanen op Stagemarkt.nl bedroeg daarmee circa 34.000.

Met de campagne ‘Haal de toekomst in huis’ brengt SBB het maatschappelijk belang van leren in de praktijk onder de aandacht. Bedrijven die nog niet zijn erkend, vertellen we wat het inhoudt om erkend leerbedrijf te zijn. Verder roepen we bedrijven op om een plek voor een mbo-student beschikbaar te stellen. Voor scholen draagt de campagne bij aan voldoende stageplaatsen en leerbanen voor hun studenten.

De campagne startte met radiospots op NPO 1 en Radio 538. Eind 2016 volgen ook filmpjes.

“De cijfers lopen nog steeds op”, stelt Van Herwijnen vast. “We blijven bedrijven motiveren om nieuwe leerbanen aan te bieden. Daarnaast brengen we de beschikbare leerbanen in de regio onder de aandacht van scholen, branches, leerwerkloketten, enzovoorts. Aan het begin van het schooljaar richten we ons vooral op scholen. Op dit moment zoeken nog 11.000 studenten een leerbaan. Daar vragen we dus naar. Scholen die inloggen op de portal van SBB kunnen per richting en opleiding een overzicht oproepen van vacatures in hun regio. Onze adviseurs praktijkleren helpen ze daar graag bij.”

Een mooie leerweg

Wat maakt het werk bij SBB zo leuk? “Dat ik een bijdrage kan leveren aan de leerweg waar ikzelf heel enthousiast over ben. Als technicus ben ik ook iemand die leert door te doen. De bbl is een mooie leerweg, waarmee aankomende vakmensen leren in de praktijk. In Nederland hebben we dat uitstekend gefaciliteerd. Daarnaast vind ik het leuk om met onze eigen adviseurs praktijkleren te werken en binnen en buiten te verbinden. Adviseurs zijn vaak heel directe mensen, met de voeten in de klei. Ze houden me goed bij de les.”

Minister Bussemaker van OCW maakt de tussenstand bekend.

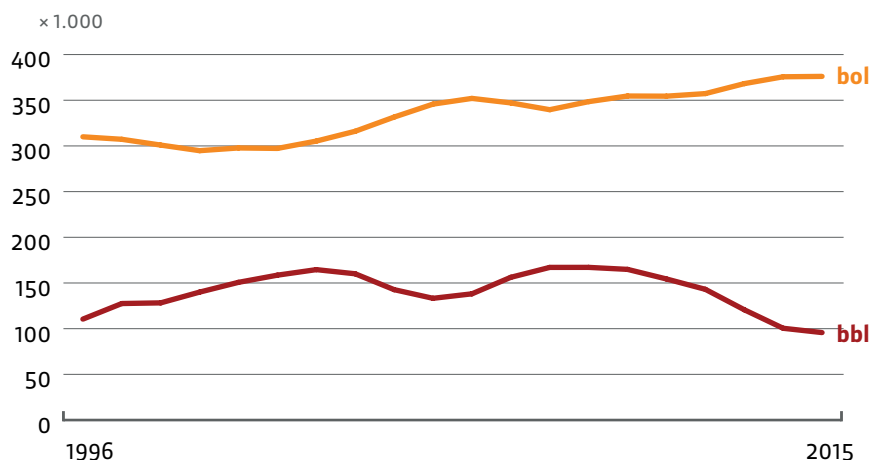
BBL-STUDENTEN EN BESCHIKBARE LEERBANEN

Deze editie van de Barometer staat in het teken van cijfers over de bbl. Hoeveel bbl-studenten telt Nederland, hoe oud zijn ze en hoeveel leerbedrijven hebben een bbl-student onder contract? Daarnaast komt de beschikbaarheid van leerbanen aan bod. In welke opleidingsrichtingen zijn de afgelopen periode de meeste leerbanen ontstaan? Hoeveel leerbanen zijn er momenteel beschikbaar en hoeveel waren dat er vorig jaar? Daarbij is een onderscheid naar opleidingsrichtingen, waarin de bijna vijfhonderd mbo-opleidingen zijn ingedeeld. Benieuwd naar deze indeling? Ga naar www.s-bb.nl/indelingen.

Daling van het aantal bbl-studenten is minder sterk dan voorheen

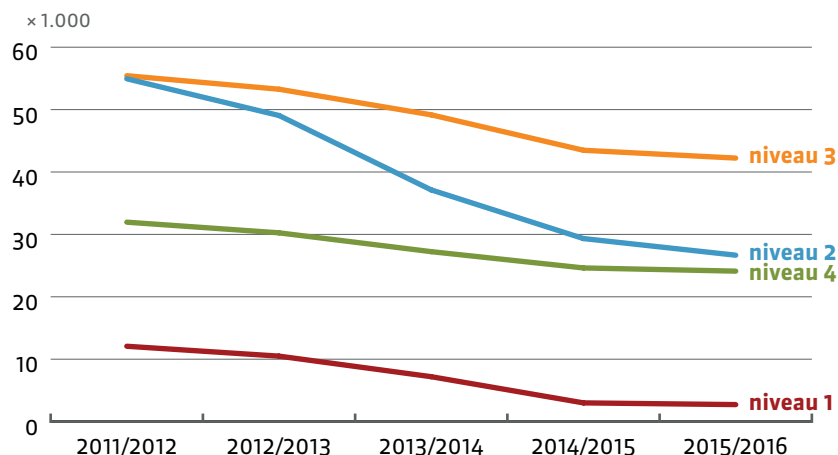
In het schooljaar 2015/2016 volgden bijna 96.000 studenten een bbl-opleiding. In de meeste gevallen gaat het om opleidingen in Techniek en gebouwde omgeving, Zorg, welzijn en sport en in Voedsel, groen en gastvrijheid, zie tabel 1. Het totaal aantal bbl-studenten was iets kleiner dan in het schooljaar ervoor, maar de afname is lang niet zo sterk als in de jarenlange periode, die daaraan voorafging. Sinds de crisis uitbraak in 2008, daalde het aantal bbl-studenten aanzienlijk. Bedrijven hadden minder mogelijkheden om bbl-studenten te begeleiden. De ontwikkeling van het aantal bbl'ers verliep onder meer vanwege de conjunctuur met pieken en dalen, zoals te zien in figuur 1. Het aantal bol-studenten nam nagenoeg ieder jaar gestaag toe.

Figuur 1. Ontwikkeling van het aantal studenten per leerweg (bron: CBS en DUO)

De laatste vijf jaar is het aantal bbl-studenten op de opleidingsniveaus 1 en 2 het meest teruggelopen, zie figuur 2. Ter vergelijking: bij bol is voor de niveaus 1, 2 en 3 sprake van een redelijk stabiel aantal studenten en voor niveau 4 een toename van 13%.

Figuur 2. Ontwikkeling van het aantal bbl-studenten per opleidingsniveau (bron: SBB op basis van DUO)

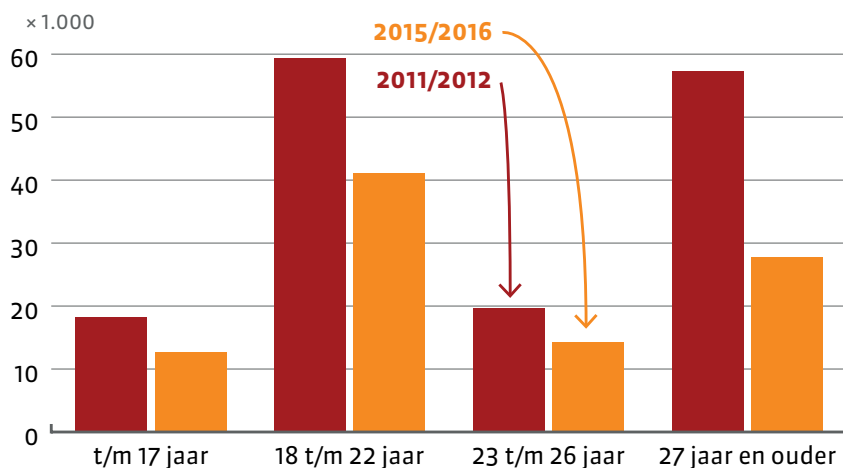
Tabel 1. Aantal en aandeel bbl-studenten, 2015/2016 (bron: SBB op basis van DUO)

opleidingsrichting	aantal bbl-studenten	aandeel bbl-studenten per opleidingsrichting	aandeel bbl-studenten van totaal aantal bbl-studenten
Techniek en gebouwde omgeving	26.100	41%	27%
Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem	12.920	40%	13%
Zorg, welzijn en sport	22.480	16%	23%
Handel	10.220	24%	11%
Ict en creatieve industrie	820	2%	1%
Voedsel, groen en gastvrijheid	16.680	24%	17%
Zakelijke dienstverlening en veiligheid	2.160	4%	2%
Specialistisch vakmanschap	1.360	47%	1%
Entree (en overig bovensectoraal)	2.990	25%	3%
Totaal	95.730	20%	100%

Als iemand van plan is een bbl-opleiding te volgen, maar het lukt niet om een benodigde leerbaan te vinden, betekent dat niet per definitie dat hij of zij een opleiding in de bol-variant gaat doen. Dat blijkt onder meer uit de leeftijd van studenten en of ze vanuit het vmbo doorstromen. Van de bbl-studenten is bijna de helft 23 jaar of ouder. Van de bol-studenten is dat 7%. Laatstgenoemden stromen veel vaker dan bbl-studenten, direct door vanuit het vmbo naar het mbo.

Figuur 3 laat zien dat de daling van het aantal bbl-studenten zich voordeed bij iedere leeftijdscategorie en het sterkst was bij de groep 27 jaar en ouder. Ter vergelijking: bij bol was voor elke leeftijdscategorie sprake van een toename, behalve bij de 27-plussers (maar dat is een heel kleine groep bij bol).

Figuur 3. Aantal bbl-studenten per leeftijdscategorie in schooljaar 2011/2012 en 2015/2016 (bron: SBB op basis van DUO)

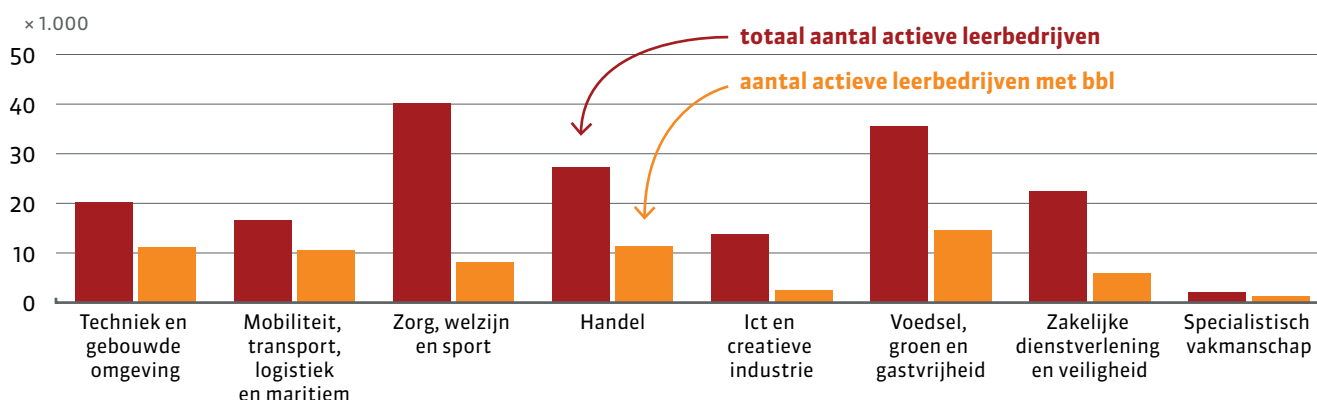

Leerbedrijven actief met bbl

In het schooljaar 2015/2016 hadden 49.000 leerbedrijven één of meer bbl-studenten op de werkvloer. Dat komt neer op 20% van alle erkende leerbedrijven. Een percentage dat even groot is als het aandeel bbl-studenten van het totaal aantal mbo-studenten. Voor enkele opleidingsrichtingen geldt dat meer dan de helft van het aantal actieve leerbedrijven¹, een bbl-student begeleidde. Hierbij gaat het om opleidingen in Techniek en gebouwde omgeving, in Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem en Specialistisch vakmanschap, zie figuur 4. De opleidingsrichting waar de meeste leerbedrijven met bbl bezig waren, was Voedsel, groen en gastvrijheid.

¹ Actief: het bedrijf begeleidde in schooljaar 2015/2016 minstens één student

Figuur 4. Aantal actieve leerbedrijven (totaal en met bbl-studenten) in schooljaar 2015/2016 (bron: SBB)

In totaal – inclusief bol – was voor zorg-, welzijn- en sportopleidingen het grootste aantal leerbedrijven actief. Dat ging voornamelijk om bol-studenten. Ook in Ict en creatieve industrie en Zakelijke dienstverlening en veiligheid is het aantal bbl-opleidende bedrijven klein in verhouding tot het totaal aantal actieve leerbedrijven. In die richtingen zijn weinig bbl-studenten (respectievelijk 2 en 4% van de studenten).

Aantal beschikbare leerbanen groeit hard

Begin oktober 2016 waren op Stagemarkt.nl bijna 35.000 leerbanen beschikbaar bij erkende leerbedrijven². De helft daarvan gaat om leerbanen voor opleidingen in Voedsel, groen en gastvrijheid en in Techniek en gebouwde omgeving. Dat zijn opleidingsrichtingen met een groot aantal bbl-studenten. Ook voor handelsopleidingen zijn naar verhouding veel leerbanen ontstaan. De aantrekkelijke (detail)handel kan daarvan een oorzaak zijn.

Zorg, welzijn en sport heeft een bbl-traditie en veel studenten volgen een opleiding in deze richting, zowel bol als bbl. Het huidige aanbod van leerbanen in Zorg, welzijn en sport – 6% van het totaal aantal beschikbare leerbanen – is in dat opzicht aan de kleine kant. Bezuinigingen in de zorg hebben ertoe geleid dat zorginstellingen terughoudend zijn met het aantrekken van bbl-studenten.

Van 1 juni tot en met begin oktober 2016 hebben leerbedrijven ruim 14.000 leerbanen beschikbaar gesteld op Stagemarkt.nl. Voor iedere opleidingsrichting is sprake van een toename van het aantal ontstane leerbanen ten opzichte van dezelfde periode in 2015, zie figuur 5. De combinatie van onder andere het economische herstel en de extra aandacht, die SBB-adviseurs bij leerbedrijven aan de bbl hebben gegeven, blijkt een positieve werking te hebben.

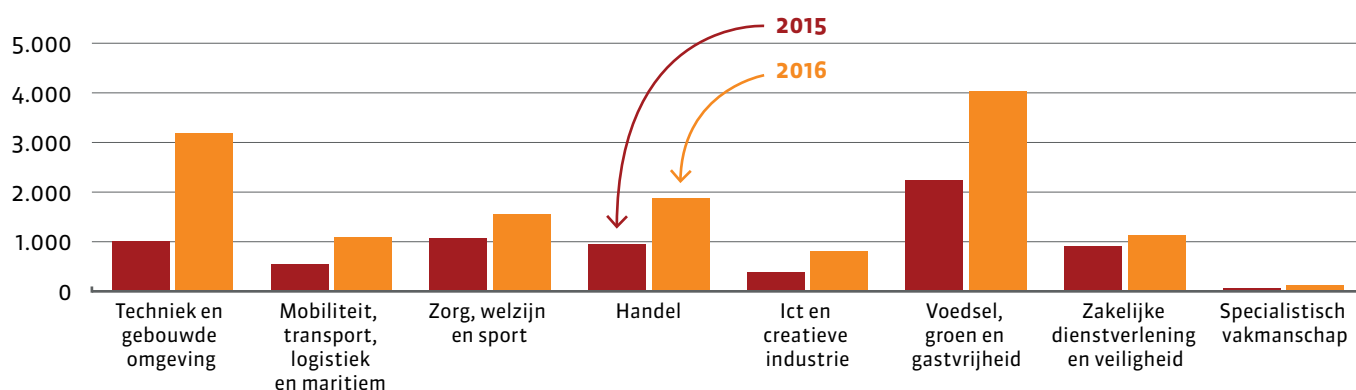
Vooral in Techniek en gebouwde omgeving is het aantal beschikbare leerbanen toegenomen vergeleken met 2015. Het zijn er ruim drie keer zoveel. In Mobiliteit, transport, logistiek en maritiem, Handel en in Voedsel, groen en gastvrijheid is sprake van een verdubbeling van het aantal nieuwe leerbanen.

STAGES EN LEERBANEN

Waar in de Barometer de term leerbaan staat, wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm krijgt in bbl-opleidingen: meestal vier dagen werkend leren met een arbeidsovereenkomst en één dag naar school. In het geval van stages wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm wordt gegeven in de bol-opleiding: een periode van een aantal weken tot een half jaar onafgebroken werkzaam in een bedrijf, maar zonder arbeidsovereenkomst op enig moment tijdens de opleiding.

² Dit is een momentopname. Gegevens kunnen dagelijks door leerbedrijven worden aangepast.

Figuur 5. Aantal leerbanen (bbl), beschikbaar gesteld in de periode 1 juni tot en met 10 oktober van 2015 en van 2016 (bron: SBB)

Benieuwd naar meer cijfers, zoals het aantal studenten per leerweg en opleiding of het aantal leerbedrijven per opleiding? Ga naar www.s-bb.nl/skrbijlage.

WAT NOU STAGE?

REGEL HET GEWOON ZELF

AAN DE SLAG MET
STAGEMARKT.NL

400.000 **230.000**

STAGEPLAATSEN EN LEERBANEN

ERKENDE LEERBEDRIJVEN

Stagemarkt.nl, de website van SBB voor stages en leerbanen in het beroepsonderwijs, heeft een nieuw gezicht gekregen. De vernieuwde versie is meer afgestemd op de primaire doelgroep van Stagemarkt.nl; de studenten.

Enkele veranderingen op een rij:

- Er is nog maar één zoekscherm. Geen onderscheid dus in zoeken tussen leerplaatsen en erkenningen, in de zoekresultaten zijn deze te filteren.
- Via één zoekveld kun je diverse criteria intoetsen: naam opleiding, naam bedrijf, crebocode, code leerbedrijf, leerbedrijfID, etc.
- Je ziet nu in één opslag alle opleidingen waarvoor een bedrijf erkend is en waarvoor er leerplaatsen zijn.
- Slim systeem: bij het ingeven van een woord bepaalt het systeem of je zoekt op een opleidingsnaam of op een bedrijfsnaam. Via een switch kan je dan je keuze aanpassen. Bijvoorbeeld: je hebt de opleiding bakker, maar er zijn ook bedrijven die Bakker heten.

Ga nu naar [Stagemarkt.nl](https://www.stagemarkt.nl)

Beroepsonderwijs en bedrijfsleven werken in SBB samen met twee doelen: 1) Studenten krijgen de beste praktijkopleiding met uitzicht op een baan. 2) Bedrijven beschikken nu en in de toekomst over de vakmensen die ze nodig hebben. SBB verbindt beroepsonderwijs en bedrijfsleven op sectoraal, regionaal en landelijk niveau.

Postbus 7259, 2701 AG Zoetermeer

Uitgave

© SBB, Zoetermeer, november 2016

Redactie en vormgeving

SBB, Zoetermeer

Drukwerk

Bestenzet, Zoetermeer

Foto's

© SBB

ISSN

1879-7911

Voor meer informatie

Ruud Ververs

06 13 968 170

